



Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA KASZUBSKIEGO**

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ 2012

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
8. Tylko odpowiedzi zaznaczone na karcie będą oceniane.

**Czas pracy:
180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 60**

*Część I – 20 pkt
Część II – 20 pkt
Część III – 20 pkt*



MOK-R1_1P-122

Arkusz składa się z trzech części:

– testu leksykalno-gramatycznego

– przekładu tekstu z języka kaszubskiego na język polski (tekst tłumaczenia napisz w miejscu na to przeznaczonym)

– zadania sprawdzającego umiejętność pisania własnego tekstu (wybierz jeden temat i napisz wypracowanie, wybrany temat zaznacz).

Test leksykalno-gramatyczny (20 pkt)

Wybierz tylko jedną odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Pisownię kaszubskiej samogłoski *ë* wyjaśnia między innymi wymiana tej głoski w języku polskim na *i*, *y*, *u*. Która grupa wyrazów ilustruje tę zasadę?

- A. bėłny, chėcz, cėda
- B. zėma, rėba, cėzò
- C. mėrta, chtėż, knėpel
- D. rėk, òksėp, krėpė

Zadanie 2. (1 pkt)

Zaznacz grupę wyrazów, w której wszystkie wyrazy zawierają kaszubienie.

- A. szczėka, szczekac, brzãczy
- B. dzėń, stół, zėmny
- C. zymk, lesny, szczotka
- D. dzys, zėma, sėła

Zadanie 3. (1 pkt)

Głoski *o*, *u* są labializowane wewnątrz wyrazów po spółgłoskach:

- A. p, b, t, d, s, z, j, h.
- B. p, b, k, g, ch, w, f, m.
- C. w, f, b, p, m, n, c, d.
- D. f, w, t, d, h, j, k, l.

Zadanie 4. (1 pkt)

Przymiotniki rodzaju męskiego w mianowniku po tematach zakończonych spółgłoską *s*, *z*, *c*, *dz*, twarde *n* – mają końcówkę

- A. – ò.
- B. – y.
- C. – é.
- D. – i.

Zadanie 5. (1 pkt)

Podanym wyrazom *ju*, *jò*, *jé*, *jã*, *jo* odpowiada następujące tłumaczenie na język polski:

- A. ja, tak, aż, ja, już.
- B. je, jak, ja, już, ja.
- C. już, ja, je, ja, tak.
- D. jem, jestem, jest, je, już.

Zadanie 6. (1 pkt)

Imiesłów przysłówkowy uprzedni tworzy się w kaszubszczyźnie literackiej za pomocą przyrostków

- A. – wszë, – łszë.
- B. – ący, – ącô, – ącë.
- C. – ti, – ny, – ony.
- D. – ącë.

Zadanie 7. (1 pkt)

Przymiotnik *cwiardi* w bierniku liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego ma końcówkę

- A. –ã.
- B. –ą.
- C. –é.
- D. –i.

Zadanie 8. (1 pkt)

Słowo *ùsnôżëlë* ze zdania: *Ùrocżestosc ... ùsnôżëlë znóné kaszëbsczé artisticzné należy przetłumaczyć*

- A. uświetniły.
- B. uśnieżyły.
- C. uświadomiły.
- D. przygotowały.

Zadanie 9. (1 pkt)

Wskaż przyrostek, którego nie można dodać do podstawy *gãb-*.

- A. –ny
- B. –ùla
- C. –skò
- D. –ôszk

Zadanie 10. (1 pkt)

Wyrazy *dalczkò*, *mòcenkò* są przykładami

- A. wulgaryzmów.
- B. zdrobnień.
- C. zgrubień.
- D. przysłówków.

Zadanie 11. (1 pkt)

Wyraz *dôka* w miejscowniku liczby mnogiej ma końcówkę

- A. –e.
- B. –ach.
- C. –ama.
- D. –ów.

Zadanie 12. (1 pkt)

Konstrukcja *jem widzôł* reprezentuje

- A. archaiczny czas przeszły.
- B. czas przyszły.
- C. czas przeszły prosty.
- D. żaden z powyższych.

Zadanie 13. (1 pkt)

Czasownik *fütrowac* w języku kaszubskim znaczy

- A. karmić zwierzęta.
- B. szyć czapki z futer.
- C. szyć futra.
- D. hodować zwierzęta.

Zadanie 14. (1 pkt)

W wyrażeniu *naprocëm człowiekòwi* forma *naprocëm* jest

- A. zaimkiem względnym.
- B. partykułą wzmacniającą.
- C. przyimkiem.
- D. wyrażeniem przyimkowym.

Zadanie 15. (1 pkt)

Wyrażenie *najesc sã heltków* w języku kaszubskim znaczy

- A. najeść się do syta.
- B. najeść się robaczywych owoców.
- C. doświadczyć radości.
- D. zaznać goryczy.

Zadanie 16. (1 pkt)

Wyrażeniu *isć wcześnie spac* odpowiada w języku kaszubskim frazeologizm

- A. jic ze swiniamą spac.
- B. jic z gapamą spac.
- C. jic z krowamą spac.
- D. jic z òwcą spac.

Zadanie 17. (1 pkt)

Wyrażenie *dac gãbë* w języku kaszubskim oznacza

- A. dać wiarę.
- B. dać okazję.
- C. pocałować.
- D. powiedzieć komuś prawdę prosto w twarz.

Zadanie 18. (1 pkt)

Zaimek osobowy *òni* w miejscowniku ma formę

- A. nich.
- B. jich.
- C. nima.
- D. jima.

Zadanie 19. (1 pkt)

Wyrazy *chùtkò*, *kąsk*, *wprzódk* to

- A. wykrzykniki.
- B. partykuły.
- C. przysłówki.
- D. rzeczowniki.

Pisanie własnego tekstu (20 pkt)

Temat 1. Przedstaw Remusowe spojrzenie na *Biblię* na podstawie fragmentów powieści Aleksandra Majkowskiego *Żęcé i przigòdë Remùsa*.

Aleksander Majkowski

Żęcé i przigòdë Remùsa (wëjimczy)

– Wòlò Bòskò! Kòmù namienioné, tegò nie minie! Na mój głupi rozëm jò jem ùdbë taczi: - Jednémù dól Pón Bóg krowã, a drëdzémù le pòwróz. Chtëż so sadnie pòd miedzą i z pòwroza mléka ùdoji? A to knapskò, co òno mò? Mò òno krowã? – Ni mò! Mò òno pòwróz? – Ni mò! Tej nié tëlé krowë, ale ani pòwroza ni mò! Niechże mù tedë pò głowie szemarzi co chce [...]. Nòprzód le terò niech gò ksądz jegòmòsc nauczë pròwdë chrzescëjańszci [...].

Niech temù ksądzowi, chtëren mie Wiarë nauczył, Pón Bóg dô niebò wieczné! [...] Nòbarzi jò lgnął do historëji Stòrégò Zòkònu. Bëła to mòja pierszò ksążka z òbròzkama, dze na pierszi stronie sedzòł Bóg Òjc na tãdze, a na zemi Jadam i Jewa westrzód wszëtarnòstczich zwierzãt. Kò to bël czas, czej nen cali swiat wëszedł z rãczy Bòszci, jak nowé szklãcë nòrzãdzé z rãczy méstra, jaż òczë sã smiałë. Légl lew kòl sòrniãca, a wilk òkòma òwieczczë, a jedno drëdzégò nie zjadło i le swiãtã trzymało zgòdã. A Pón Bóg na to zdrzòł wiecznyma òczama i wszëtò bëlò dobrze. Niech mie Pón Bóg wëbòczë, że mie żëwi górz bròł na Jadama, chòc òn wej równak je najim pierszim rodzëcã. Pò cëż òn grizł jabkò, chtërno jemù Jewa pòdała. Przez to jich òbòje z raju wënëkelë anielë ze żòlãcyma mieczama, a na swiece górà wzãlë zòsc i ùtròpienié ... Mòc Bòskò! Dzysò jò sã nie dzëwùjã Jadamòwi, bòm sòm doznòł, że białka, bële chcała, z chłopã wszëtczégò dokòze. [...].

Razu jednégò (ksądz jegòmòsc) do mie rzekł:

– Bòczë, knòpkù. Mózész miòł téż skazonã gòdkã a jednak wëprowadzył lud swój jizraelszci ze zemi egipszci, domù niewòlë, i w pùsti z kamienia klasniãcym palëcë wëdobël wòdã i zawiòdł żëdów do zemi òbiecòny. A sòm Pón Bóg z nim gòdòł na górze Synaj! [...]

Nòwiãcy ze wszëtczich òjców Zòkònu przëlgnął mie do serca Dawid, bò òn, mòli pastuszk jak jò, lwù wërwòł jagniã z gòrdzelë a kamieniã z pùszczòwczë zabił òpòcznégò Gòlijata, co ragòł Bògù. Pòwiedzòł jem sobie:

– Takã pùszczòwkã të so, Remùs, zrobisz, téż z ni Gòlijata ùbijesz.

Michałowa Marta chòdzëła ze mnã w gromadze na nòukã. [...]

Wrócywszë sã z nòuczë na òbiòd, do pòdwiëczòrkù mùszòł jem przë dobëtkù pòmagac, pòtim do wieczërzë delë mie wòlã, żebëm sã ùczël z Martã katëzmùsu i Historëji Swiãti. Tej jò razu jednégò rzekł do Martë:

– Wiész të, Marto, mie sã zdaje, że naju pùstkòwié to je ta zemia òbiecònò, ò chtërny w ksążce stoji.

Na takã gòdkã òna sã zdëwiła i rzecze:

– Jakùż to bë mògło bëc?

Tej jò ji wëložil:

– Bòczë: Naju rzëka w lese, to Jordan, a naju jezoro, to Genezaret, dze Swiãti Pioter bël rëbòkã. Mòł pòd kòrunowónã jarzëbinã, to Betel, dze Patrijarcha Jakùb ùdrzòł drabinã, wësokã jaż do nieba. Stëdniò przë trzech chòjnach: tam bracò Józwa przedelë do Egiptu. Piekarnik w sadze, to piec, w chtëren kòzòł wrzucëc na spòlenié trzech chłopòków król Nabùchòdonozor. A wilczy wądól do jezora, dze za pamiãcë twòjégò tatka wilk jagniã skródl, to kùla lwów, w chtërny Daniela proroka wrzucëlë pògònie ...

Marta sã dzëwòwała:

– Jak të to wiész ùkładać!

A jô òdrzekł:

– To nie je niżódno ùklòdanié, le pròwda. Bò wej: Naju pón to Abraham, a jegò żona, naszò pani to Sara.

– To nie je mòżno! – spiérała sã Marta. – Abraham miòł òsmédzesąt lat i długą brodã, bò tak je w ksążce wëmalowóny.

– Cëż to szkòdzy? – Niech le nasz pón mdze miòł lat òsmédzesąt, tej mù broda ùrosce jaż do pasa. A mają òni dzecë? – Ni mają! – Widzysz! A czej nasza pani bådze miała òsmédzesąt lat, òbòczisz, że òna sëna dostónie.

– A nasz tatk, czim òn je?

– Twój tatk? – Pòzdòj le! – Twój tatk, to je prorok Jeremijòsz, bò òn wieczorama piesnie spiéwò!

– A jô?

– Të, Marto jes Rebeką, bò z wãbòruszkã przë stëdni stojisz!

– A Mòrcën?

– Mòrcën to je Absalón, bò mò szadã głowã. Jesz na chójeczce ùtknie.

– A Marcyjanna?

– Marcyjanna to je gwësno Pùtifarzëno, bò Pùtifar téż bël kùcharzã.

– A të Jémùs?

– Jô Marto, jem pasturk Dawid. A jô sobie zrobiã pùszczówkã, jak òn, i zabijã Gòlijata!”

Aleksander Majkowski *Żëcé i przigòdë Rémusa*, Gdańsk 1997

Temat 2. Przedstaw obraz kaszubskiego morza na podstawie wierszy *Mòrze szëmi* Mariana Selina i *Mòrze* Henryka Kota.

Marian Selin

Mòrze szëmi

Jak wiedno szëmi to Wiòldzé Mòrze?

Jakbë gòdało, jakbë wòłało,

Tak, jakbë w swòjich wãpiach słonëch

Wiòldzé serce pòsòdało.

Mòrze pròcëje, mòrze sã zloscy,

Czasã zòs głaszcze swój brzég z miłoscë,

Nieròz spokójné je głòdczé całé,

Biòlé barónczi przëgóniò z dalë;

Czasã sã wzbùrzi i pieni srodze,

To zòs zawarczy w zmacony wòdze,

To mòrze spiéwò, to sã nadimò,

Òtemkłą paszczã szerok rozjimò,

W słuńca parmieniach je òzłocóné,

Mòrze sã skrzëwi, chòc je zmãczóné,

W kòlorach nieba, w cemny zeleni,

To mòrze szëmi, strzëbrzi sã, mieni!

Mòcné je mòrze i jegò wałë!

Mòrzu nie òprze sã niżóden wcale!

Mòrze òddaje, mòrze zabierze,

Ë wiedno szëmi... Wieczné je mòrze!

Marian Selin, *Mòrze szëmi*, [w:] *Modra struna. Antologia poezji kaszubskiej*, Gdańsk 1973

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)